

Een winkelier loopt altijd de kans om overvallen te worden. Een winkelier biedt nou eenmaal waardevolle spullen aan en heeft vaak geld in de kassa of de kluis. De branche laat het er niet bij zitten.

Winkelier laat zich niet overvallen

Werner Steeman

De gevolgen van een overval zijn vaak traumatiserend voor de slachtoffers en deze slachtoffers zijn maar al te vaak jongeren. De Arboret legt de winkelier verplichtingen op ten opzichte van zijn werknemers. Hij moet zijn bedrijf zodanig inrichten dat een overval zo veel mogelijk tegen te gaan is en zijn medewerkers voorlichten over bijvoorbeeld de-escalation optreden in het omgaan met agressie. De route waarlangs de winkelier dergelijke preventieve maatregelen heeft georganiseerd, is vaak niet via een RIB&, want de meeste winkeliers hebben die niet uitgevoerd. Toch hebben overheid en brancheorganisaties veel initiatieven ontwikkeld om winkeliers te stimuleren allerlei maatregelen te nemen.

De doelgroep bestaat uit kleine middenstanders met tien medewerkers of minder in dienst. Hun aantal is in Nederland bijna honderdduizend; twintig procent bevindt zich in de grote steden. En een groot deel van deze kleine middenstanders is lid van een of meer brancheorganisaties. De bekendste brancheorganisatie is MKB Nederland en meer op de detailhandel gericht is het Hoofdbedrijf-schap Detailhandel (HBD). Zij werken veel samen met de overheid om overvallen tegen te gaan.

Ook politie en middenstand werken samen om het aantal overvallen te beperken. Een samen-

werkingsvorm verloopt via het Regionaal Platform Criminaliteitsbestrijding. In dit platform zijn naast de politie Amsterdam-Amstelland en Justitie ook nog de Kamer van Koophandel, MKB Nederland en de gemeenten in de regio vertegenwoordigd. Vanuit dit platform zijn al meerdere projecten en subsidietrajecten gestart.

Cashless zones

Een van de meest recente projecten is het organiseren van 'cashless zones'. Bepaalde winkelgebieden profileren zich als een gebied waar in zo veel mogelijk elektronisch wordt betaald. Campagnes als 'Klein bedrag, pinnen mag' worden hieraan gekoppeld. De overgang van contant betalen naar elektronisch betalen stuit echter op weerstand bij consumenten. Als gevolg hiervan hebben meerdere middenstanders te maken met een structurele omzetsdaling. Winkeliers willen daarom niet de overstap maken naar uitsluitend pinnen als betaalmogelijkheid. Het aantal winkels dat die overstap wel heeft gemaakt, is zeer klein en dat was dan ook nog pas recent ze overvallen waren.

DNA-spray

Een afgerond preventieproject betreft het introduceren van de DNA-spray. Vorig jaar zijn in meerdere delen van Amsterdam winkels benaderd om mee te doen. De resultaten zijn

positief. Er is gebleken dat er een preventieve werking uitgaat van de spray. Na drie maanden proefdraaien bleek het aantal overvallen te zijn gedaald en dat terwijl de spray slechts een beperkt aantal keren is geactiveerd. De borden 'DNA-spray gebied' in het straatbeeld blijken preventief te werken. Het project wordt in een volgende stap opgeschaald naar een landelijk niveau.

DNA-SPRAY

De naam DNA-spray verwijst naar uniek materiaal dat over de overvaller gespreid wordt. De installatie zelf is onopvallend en klein. Eenmaal gespreid is het materiaal voor het oog onzichtbaar en de kleine hoeveelheid laat zich niet makkelijk bemerken. Elke winkel krijgt een spray installatie uitgerust met uniek materiaal, zodat te herkennen is welke winkel de dader heeft overvallen. In aanvulling op de merabeelden verhoogt dat de pak kans van de dader aanzienlijk, mede doordat de DNA-marker voor langere periode op huid of kleding aanwezig blijft. Onder een UV-lamp wordt de marker zichtbaar.

Werner Steeman is hogere veiligheidskundige bij BHV NED

Veiligheid Kleine Bedrijven

Een gesubsidieerd project is 'Veiligheid Kleine Bedrijven'. Dit project, waarbij winkeliers veiligheidsplans kunnen aanvragen, is een initiatief van het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie en is mede gericht op de individuele middenstander. Na bevestiging van de aanvraag brengt een veiligheidskundige een bezoek aan het bedrijf en geeft technisch en organisatorisch advies. Helaas is de deelname aan dit project gering. Van de tienduizend beschikbare scans is er dit jaar tot nu toe slechts een vijfde aangevraagd.

Naast deze preventief geïntendeerde projecten is er ook een project gericht op zorgverlening door middel van bijstand bij traumaverwerking. Via een landelijk netwerk kunnen winkeliers een beroep doen op professionele opvang en begeleiding. Dit aanbod is tot stand gekomen via een samenwerking tussen de brancheorganisatie HBD en de organisatie DcEn BV. De drempel voor een hulpaanvraag door winkeliers is zo laag mogelijk gemaakt. Bij een eerste aanvraag komt direct en zonder kosten een professionele zorgverlener ter plaatse voor het verlenen van bijstand. Uit ervaring blijkt dat deze directe wijze van hulp de efficiëntie van de traumaverwerking ten goede komt. Anders gezegd: de kans dat het slachtoffer psychische klachten houdt en mogelijk langdurig arbeidsongeschikt raakt, neemt hierdoor sterk af.

Eigenwijs karakter

Op welke manier laat de winkelier zich benaderen voor advies? Zowel de politie als het ministerie hebben bemerkt dat deze doelgroep zich niet eenvoudig laat benaderen. Dat blijkt onder meer uit de lage opkomst bij informatiebijeenkomsten. Het eigenwijze karakter van de doelgroep laat zich ook zien in het geringe aantal winkeliers met een RIB&. Benaderingswijzen die wel succesvol blijken, zijn laagdrempelig van aard, zoals voorlichting via brancheverenigingen en internet. Het ver-

spreiden van folders als 'Omgaan met agressie en geweld' en 'Aanhouden van winkeldieven' (uitgegeven door de branchevereniging HDB en het ministerie van Veiligheid en Justitie) behoort ook hiertoe. Daarnaast zijn de netwerkforums van MKB Nederland en het bijwonen van bijeenkomsten van lokale winkeliersverenigingen succesvol gebleken. Dit laatste vergt echter relatief veel organisatie door het kleinschalige karakter. De politie Amsterdam-Amstelland heeft als troef een spreker uit het criminele circuit: een ex-overvaller spreekt uit eigen ervaring en geeft tips en preventieve informatie. Deze bijeenkomsten zijn zeer druk bezocht.

Het enthousiast maken van winkeliers en hen voorlichting geven over overvalpreventie kost veel tijd en inspanning. Weten welke preventieprojecten er lopen en welke succesvol waren, kan het makkelijk maken de winkelier te benaderen. □

Elektronisch betalen stuit op weerstand

VEILIGHEIDSSCAN

De Veiligheidsplan levert regelmatig praktische tips en trucs op. Hiermee is de kans op een overval snel en zonder extra kosten te beperken. Belangrijke tips zijn:

- de winkel nooit door enkel één persoon laten afsluiten;
- het kassageld zo veel mogelijk buiten het zicht van klanten houden;
- het aantal personen met toegang tot de kluis zoveel mogelijk beperken;
- het brengen van het geld naar de bank nooit op routine doen door andere routes te lopen en wisselende tijden te nemen;
- de ardeur nooit open laten;
- gebruik een afrookkluisje.